

**TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEUEFFECTRAPPORT
GLASTUINBOUWLOCATIE BERGERDEN,
GEMEENTE BEMMEL**

13 DECEMBER 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	2
2. OORDEEL OVER HET MER.....	3
3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING.....	4
3.1 Ecologische waarden.....	4
3.2 Waterkwaliteit infiltratievijver en dekwatersloten.....	5
3.3 Visueel effect centrale as.....	6

1. INLEIDING

Het Samenwerkingsverband Bergerden¹ heeft het voornemen om het glastuinbouwgebied Bergerden van ongeveer 340 ha bruto – waarvan ca 214 ha uitgeefbare kavels te realiseren. Voor het vastleggen van dit besluit in het bestemmingsplan Bergerden wordt de m.e.r. procedure doorlopen.

Bij brief van 1 oktober 2001² heeft Burgemeester en wethouders van de gemeente Bemmelen de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 4 oktober 2001 ter inzage gelegd³.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER, waarvoor de Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen alvorens de besluitvorming doorgang kan vinden;
- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶, zoals vastgesteld op 31 mei 2001;
- op eventuele onjuistheden⁷;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan Bergerden. Is dat naar haar mening niet het geval

¹ Het samenwerkingsverband Bergerden bestaat uit het openbaar Lichaam Bergerden (de gemeenten Bemmelen en Nijmegen) en de Stichting STOL (Stimulering Tuinbouw Over-Betuwe en Liemers).

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁸ Wm, artikel 7.10

dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is om een besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan 'Bergerden'.

Het MER is een zeer toegankelijk rapport, voorzien van een goede samenvatting.

Het MER moet de milieu-informatie leveren ter onderbouwing van het ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke aanleg voorziet. Het eerste ruimtelijke plan waarin een concrete beleidsbeslissing genomen wordt over de realisatie van het glastuinbouwgebied, is het bestemmingsplan. Een bestemmingsplan betreft slechts een beperkt gebied en om deze reden is in de richtlijnen niet gevraagd naar locatiealternatieven⁹. In de richtlijnen is opgenomen dat het MER moet beschrijven waarom voor de locatie Bergerden is gekozen, of er nog andere locaties in beeld zijn geweest en welke (milieu)argumenten bij de uiteindelijke afweging een rol gespeeld hebben. De Commissie is van mening dat het MER hierover de benodigde informatie geeft.

De hoge ambities voor de ontwikkeling van een duurzaam glastuinbouwcentrum, zoals in de richtlijnen vastgelegd, komen in het ontwikkelde meest milieuvriendelijke alternatief (mma) tot hun recht.

De ecologische zone langs de Linge is op een goede wijze ingevuld. De gekozen beheersstructuur maakt dat onzekerheden over het realiseren van collectieve voorzieningen kunnen worden geminimaliseerd. De realiteitswaarde van de beschreven milieuwinst door het realiseren van collectieve voorzieningen is daarmee groot.

Het MER geeft aan op dat het mma op twee onderdelen niet haalbaar wordt geacht. Met het oog op risico's in de klimaatbeheersing maakt bovenafdichting van de kassen om lichthinder te minimaliseren geen onderdeel uit van het voorkeursalternatief en wordt volstaan met het afschermen van uitsluitend de zijgevels. Daarnaast is op dit moment nog niet duidelijk of een 'groene' inrichting van de infiltratieplas, zoals in het mma opgenomen, mogelijk is zonder de functie van de vijver aan te tasten. Om deze reden is in het voorkeursalternatief vooralsnog niet uitgegaan van deze 'groene' inrichting. De Commissie vindt de argumenten voor beide keuzen in het voorkeursalternatief duidelijk en steekhoudend.

⁹ Twee inspraakreacties (Bijlage 4, nrs 3 en 6) stellen dat in het MER locatiealternatieven uitgewerkt hadden moeten worden. De Commissie deelt deze mening niet.

Van de bodemeigenschappen in het plangebied is goed gebruik gemaakt. De aanwezigheid van de kleilens, centraal in het gebied, maakt realisatie van een collectief infiltratie bassin in het eerste watervoerende pakket mogelijk. Daarbij wordt de grond, die vrijkomt bij realisatie van dit infiltratiebassin, gebruikt voor de noodzakelijke ophoging van de lager gelegen gronden in het zuidwesten van het plangebied. De Commissie vraagt aandacht voor het risico dat de hoge waterstanden rondom de infiltratievijver kunnen leiden tot kapotvriezen van wegen. Dit kan voorkomen worden door een goede drainage.

Uit de inspraakreacties van het Zuiveringschap Rivierenland en het Polderdistrict¹⁰ en mondelinge informatie van de initiatiefnemer blijkt dat de dimensionering van het dekwatersysteem nog in discussie is. Een breedte van de dekwatersloten van 5 m, zoals in het MER beschreven is mogelijk onvoldoende om in tijden van piekbelasting het water te laten overstorten van de dekwatersloten op het conventionele watersysteem. Mogelijk dienen deze sloten verbreed te worden naar 6,2 m. Aangezien eventuele aanpassing van de breedte van de dekwatersloten geen ingrijpende wijziging zal inhouden voor de ruimtelijke opzet van het tuinbouwgebied, acht de Commissie dit voor het MER geen essentiële informatie. Het resultaat van de lopende discussie kan betrokken worden bij de feitelijke uitvoering van het plan.

De positieve en negatieve milieueffecten van het glastuinbouwgebied zijn op een goede wijze in beeld gebracht. Daar waar sprake is van negatieve effecten, zoals die op de grondwaterkwaliteit en als gevolg van lichthinder, worden deze op een reële wijze vermeld. De effecten zijn weinig kwantitatief uitgewerkt; de kwalitatief beschreven effecten acht de Commissie echter goed onderbouwd.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

Onderstaande aanbevelingen hebben geen betrekking op een essentiële tekortkoming maar kunnen naar de mening van de Commissie van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming.

3.1 Ecologische waarden

Het plangebied kent een intensief agrarisch gebruik en wordt mede hierdoor gekenmerkt door een relatief geringe milieudiversiteit. Het MER geeft aan dat er in het gebied enkele beschermde soorten zijn aangetroffen, waar onder de Blauwborst. Daarnaast is er, omdat actuele gegevens deels ontbreken, op basis van een expert judgement bepaald dat de Grutto en de Tureluur kunnen voorkomen. Het MER concludeert dat de soorten, die gebonden zijn aan het open weidegebied (w.o. Grutto) zullen verdwijnen als gevolg van het verdwijnen van deze biotoop. Het MER geeft niet aan of de aanwezigheid van de gesignaleerde beschermde soorten gebonden is aan bepaalde biotopen in het plangebied en of deze biotopen als gevolg van het project zullen verdwijnen.

‡ De Commissie adviseert om ten behoeve van de besluitvorming na te gaan of er bij de in het MER genoemde beschermde soorten sprake zal zijn verstoring, zoals

¹⁰ Zie Bijlage 4, inspraakreacties nr 2 en 4.

bedoeld in artikel 23 of 24 van de Natuurbeschermingswet en zonodig ontheffing op basis van deze wet aan te vragen¹¹.

Het VOFF (Vereniging Onderzoek Flora en Fauna) geeft in haar inspraakreactie¹² aan dat op basis van de beschikbare informatie geen conclusies getrokken kunnen worden over aanwezigheid en aantasting van soorten. Zij vindt dat hiervoor alsnog een volledige inventarisatie plaats dient te vinden.

De Commissie is van mening dat volstaan kan worden met het gebruik van bestaande gegevens, tenzij er, gezien de biotoopkwaliteiten in het gebied, een reële kans bestaat dat waardevolle populaties aanwezig zijn maar niet beschreven en deze door het voornemen aangetast kunnen worden.

Het open weidegebied is een mogelijke biotoop voor waardevolle weidevogels. Dit gebied zal met de komst van glastuinbouw verdwijnen. Het MER besteedt dus terecht in de vorm van een expert judgement aandacht aan de aanwezigheid en aantasting van weidevogels. Daarnaast bevinden zich in en direct rondom het plangebied biotopen van aan oevers en ruigten gebonden soorten. De beschreven aanwezigheid van de Blauwborst in het kilometerhok waarvan ook het Sluitbos deel uitmaakt, is hier een indicator voor. Eén van deze biotopen, het gebied langs de Lingewal verdwijnt niet en wordt ten opzichte van de huidige situatie verbreed. Het is daarbij dus de vraag of er sprake zal zijn van verstoring, zoals als gevolg van licht.

Aangezien het MER de beschikbare informatie over de aanwezigheid van soorten beschrijft, daaraan een expert judgment over het voorkomen van weidevogels toevoegt en de aanwezige biotopen geen aanleiding geven om te veronderstellen dat er andere waardevolle populaties in het geding kunnen zijn dan waarvan het MER al melding maakt, acht de Commissie de kans op de aanwezigheid van deze populaties klein. Zij acht een volledige inventarisatie om deze reden niet noodzakelijk. De Commissie raadt aan dit met een 'second opinion' te verifiëren.

‡ De Commissie adviseert om ten behoeve van de besluitvorming na te gaan hoe groot de kans is op voorkomen van andere dan in het MER genoemde beschermde soorten op basis van de biotoopkwaliteiten in het plangebied. Indien deze kans reëel zou blijken te zijn, adviseert de Commissie een gerichte inventarisatie plaats te laten vinden naar het feitelijk voorkomen van te verwachten beschermde soorten. Zij adviseert deze informatie dan te betrekken bij een eventuele aanvraag voor ontheffing op basis van de eerder genoemde Natuurbeschermingswet.

3.2 Waterkwaliteit infiltratievijver en dekwatersloten

Het MER geeft geen informatie over de kwaliteit van het water in de infiltratievijver en het dekwatersysteem. Uit door de initiatiefnemer verstrekte informa-

¹¹ Het bevoegd gezag zal dienen te beoordelen of er een ontheffing op grond van artikel 25 Natuurbeschermingswet aangevraagd zal moeten worden. Indien dat het geval is dient het MER te beschrijven: 1) of er andere bevredigende oplossingen bestaan; 2) of afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan; 3) of er redenen zijn van – onder andere – groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (zie daartoe de AMvB *Besluit Ontheffingen en Vrijstellingen Natuurbeschermingswet*, artikel 2 a tot en met e).

¹² Zie Bijlage 4, inspraakreactie 1.

tie¹³ blijkt dat deze informatie deels beschikbaar is en dat nog nader onderzoek plaatsvindt. Uit de tot nu toe uitgevoerde onderzoeken lijkt het mogelijk om met een aantal inrichtings- en beheersmaatregelen de vereiste waterkwaliteit te halen. Omdat er in de praktijk geen ervaringen zijn met vergelijkbare systemen, is monitoring en evaluatie noodzakelijk.

- | De Commissie adviseert om bij de besluitvorming aan te geven op welke wijze rekening wordt gehouden met de noodzakelijke inrichtings- en beheersmaatregelen, om de vereiste kwaliteit van de infiltratievijver en het dekwatersysteem daadwerkelijk te realiseren.
- | De Commissie adviseert om de waterkwaliteit te monitoren en zonodig aanvullende maatregelen te treffen. Dit monitoringprogramma kan onderdeel uitmaken van het evaluatieprogramma.

3.3 Visueel effect centrale as

Eén van de ambities is het creëren van een prettige woon- en leefomgeving binnen en rond het kassengebied. Het voornemen is zo opgezet dat de bestrijfswoningen komen te liggen aan de tuinbouwstraten, die haaks staan op de centrale as. De centrale as zal daardoor visueel worden gedomineerd door de hoge wanden van de kassen. Wanneer deze hoge wanden ondoorzichtig zijn, hetgeen bij moderne kassen het geval kan zijn, leidt dit tot een loodsachtige uitstraling. Daarnaast wijst de Commissie op mogelijke onveilige situaties die kunnen ontstaan door spiegeling van licht op de wanden bij lage zonnestanden. Om deze redenen geeft de Commissie in overweging de inrichting van de centrale as aan te passen door bijvoorbeeld accenten op de kruising met de tuinbouwstraten aan te brengen (bijvoorbeeld huizen met tuin 'de hoek' om te zetten), een vorm van gevelgeleding toe te passen (bijvoorbeeld stroken glas in de verder ondoorzichtige wanden) of op een aantal plaatsen lage begroeiing zoals knotwilgen in het plan op te nemen ter voorkoming van verblinding.

- De Commissie adviseert om ten behoeve van de besluitvorming te overwegen of het visuele beeld van de centrale as en de verkeersveiligheid kan worden verbeterd door specifieke inrichtingsmaatregelen, zoals hierboven genoemd.

¹³ 'Advisering inrichting en beheer infiltratieplas Bergerden', TAUW, jan. 2000 en 'Waterkwaliteit Infiltratieplas Bergerden', HASKONING, 13 februari 2001.